

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2012 – Volume 21, Issue 3, pp. 77–80
URN:NBN:NL:UI:10-1-113794

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Igitur publishing,
in cooperation with Utrecht University of
Applied Sciences, Faculty of Society and Law
Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Claudette Crawford-Brown (2010). **Children in the Line
of Fire. The Impact of Violence and Trauma on Families
in Jamaica, Trinidad and Tobago**. Kingston: Arawak
Publications, 2010, 203 p., Prijs \$ 37.50.
ISBN 978 976 95304 54

BOOKS

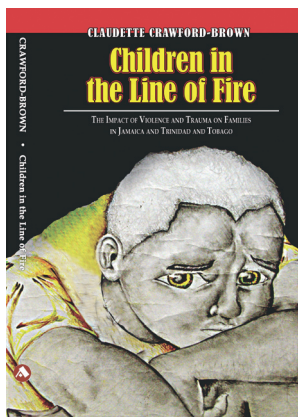
SIETSKE DIJKSTRA

Sietske Dijkstra is lector “Huiselijk geweld
en hulpverlening in de keten” aan de Avans
Hogeschool in Den Bosch en Breda
fran.dijkstra@worldonline.nl

KINDEREN IN DE VUURLINIE

Het boek bevat veel tekeningen met uitspraken
van kinderen. Ik sla het boek op willekeurige
plaatsen open. Een kind met een geweer,
daarboven de tekstballon: “I like to kill people”.
Een ander kind verhaalt in een tekening hoe een
oom in de bus werd doodgeschoten. Een derde
tekening laat zien hoe een jongetje van zes samen
met twee leeftijdgenoten een meisje van acht

probeerde te verkrachten. Met zijn moeder keek
deze zesjarige veelvuldig naar pornografische
films. Een vierde tekening illustreert de
verkrachting van een vijftienjarig meisje terwijl er
vanaf het voeteneinde van het bed een pistool op
haar gericht was. Haar noodkreet luidt: “All men
who rape should be castrated”.

Children in the line of fire is een boek dat
hard aankomt. Het verstoort het beeld van

BOOKS

een onbezorgde kindertijd. De Jamaicaanse auteur is als klinisch maatschappelijk werker en onderzoeker verbonden aan de afdeling sociologie van de universiteit van Kingston. Al bijna dertig jaar werkt zij aan het terugdringen van geweld. Haar boek beslaat een periode van vijftien jaar werk met ongeveer 1000 kinderen en het behandelt het verontrustende feit dat veel kinderen en jongeren in Jamaica, Trinidad en Tobago meervoudig zijn blootgesteld aan ernstig geweld. De grafieken in dit boek (pp. 21–26) laten zien dat kinderen op deze eilanden een ongeëvenaard groot risico lopen om getuige te zijn van berovingen, schietincidenten, heftige ruzies of inbraken mee te maken met grof fysiek geweld, slachtoffer te worden van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting. Tal van kinderen worden verlaten door hun ouders. Verwaarlozing en geweld in alle levenssferen doen zich voor in de samenleving in dit Caribische gebied, van oudsher een slavenroute. Kinderen maken direct en indirect geweld mee: op school, thuis, op straat en in hun gemeenschap. Ze lopen een groot risico om vermoord te worden door hun familie of door de vele jeugdbendes, onder andere in Kingston op Jamaica. Vooral de adolescentie is een gevaarlijke periode voor jongens, want veel geweld wordt door jongeren gepleegd. Jongeren zijn bovendien relatief vaak crimineel. De schrijfster schenkt in het boek ruim aandacht aan de moeilijke omstandigheden waarin veel kinderen opgroeien. Met dit boek wil ze meer bewustwording bereiken van de ernst van het geweld en

de grote schaal waarop het voorkomt. Om het herhalend geweld een halt toe te roepen, pleit ze voor attitudeverandering waarbij ouders, professionals, bestuur en gemeenschap intensief samenwerken. Er zijn fundamentele oplossingen nodig want met symptoombestrijding zal het geweld niet afnemen. Het is nodig om de oorzaken van dit geweld aan te pakken door kinderen en hun ouders gemeenschappelijke ondersteunende interventies te bieden. De auteur kent als maatschappelijk werker zelf ook het ambacht: ze bespreekt speltherapie, family sculpting, gebruik van handpoppen, psycho-educatief en creatief werk over hoe om te gaan met woede, de behoefte aan affectie en rouw. Zij pleit voor het ontwikkelen van een gedeeld moreel kader waarin er een besef is van de schade die het geweld aanricht in de levens van de kinderen en die van de volgende generatie(s). Deze leidende gedachten over de thematiek maakt de auteur inzichtelijk in zes hoofdstukken. Daarin komen het kind en de jongeren als slachtoffer en als dader naar voren, worden gevolgd van het geweld besproken en is er uitvoerige aandacht voor de aard en achtergronden van het geweld en de context waarin dit geweld zich voordoet. Jamaica en Trinidad en Tobago hebben een belaste koloniale geschiedenis, mede vanwege hun specifieke ligging. De oude slavenroute is tegenwoordig behalve een belangrijke scheepvaartpost tevens een handelsroute voor drugs en wapens. Tegen de achtergrond van de globalisering van criminele netwerken

kan dit een verklaring bieden voor de grote criminaliteit in dit gebied.

De schrijfster legt uit wat kinderen crimineel maakt. Ze bespreekt aan de hand van verhelderende vragen in een door haar ontwikkeld instrument hoe je de aard en het aantal trauma's en de mate van ondersteuning in kaart kunt brengen en analyseerbaar kunt maken. Haar voorbeelden laten zien dat kinderen in deze gebieden al voor hun adolescentie met heel veel stressoren en trauma's te maken hebben gehad. Dit leidt tot apathie, agressie, depressie en antisociaal gedrag op korte termijn. Op langere termijn leidt het tevens tot incapabel ouderschap, wreedheid en crimineel- of dadergedrag. Deze kinderen hebben gezien dat hun ouders bedreigd zijn, ze kenden armoede, ze zijn verwaarloosd, seksueel misbruikt of verlaten door hun ouders om dat deze niet in staat waren voor ze te zorgen. Tevens hebben ze soms gezien hoe familieleden van het leven beroofd werden of zelf een einde maakten aan hun leven. Veel kinderen leven op straat en zijn overgeleverd aan de harde wetten die daar heersen. Veel kinderen zijn verslaafd, er zijn vooral veel lijmsnuivers. Een veilige kindertijd lijkt hier eigenlijk nauwelijks te bestaan. De kans om behalve slachtoffer eveneens dader van geweld te worden is in deze samenleving bijzonder groot. Wreedheid is haast een overlevingswaarde geworden. Veel kinderen en jongeren zijn depressief en laten in hun houding uitzichtloosheid zien. Zij lopen rond met veel onverwerkte rouw. Op hun beurt worden ze mogelijk daders of ouders die niet in staat zijn

om hun kinderen op te voeden en bescherming te bieden. Om dit kwalijke intergenerationele patroon van geweld te doorbreken is het nodig om de handen ineen te slaan. Dit betekent diensten aanbieden om kinderen en jongeren te ondersteunen, criminaliteit bestraffen en jongeren soms na berouw over gepleegd geweld te rehabiliteren.

Dit boek maakt duidelijk hoe de beschreven samenleving desintegreert. Kinderen zijn daarvan de dupe. Negatieve macro-economische ontwikkelingen in de samenleving hangen samen met factoren op mesoniveau. Er is sprake van geweld en onveiligheid in de buurt, de school, de gemeenschap en ook op het microniveau van het gezin en de familie is er veel geweld. Het verminderen van het geweld vereist vereende krachten en intensieve samenwerking tussen ouders, ngo's, scholen en professionals. Er zijn meer inspanningen nodig om de basisvoorwaarden te scheppen voor een kindwaardig bestaan. En vooral de ontwikkeling van een moraal waarin een samenleving codes van stoere en gewelddadige mannelijkheid meer ter discussie stelt en werk maakt van traumaverwerking. Het geweld dat (jonge) leeftijdgenoten al plegen en het gemankeerde ouderschap laten zien hoe zeer dat nodig is.

De boodschap over de ernstige en langdurige effecten van grootschalige traumatisering door geweld is helaas niet uniek. Een longitudinaal onderzoek in San Diego, in de Verenigde Staten betrof aanvankelijk een grootschalige studie naar

BOOKS

obesitas onder 17.421 mensen vooral afkomstig uit de middenklasse van gemiddeld 57 jaar (response: 71%). Er werden 286 zwaarlijvige personen uitvoerig geïnterviewd. Daaruit bleek dat seksueel misbruik, fysiek geweld en andere traumatische ervaringen¹ in de kindertijd heel vaak ten grondslag lagen aan het ontwikkelen van overgewicht, depressieve klachten en verslaving. Deze individuele oplossingen boden de betrokkenen bescherming om de trauma's te overleven. Het leidde later in het leven tot tal van medische klachten zoals depressie, chronische ontstekingen, hartziekten en kanker. Gaandeweg werd duidelijk dat de studie vooral zogenaamde *Adverse Childhood Experiences* mat, samengevat in een ACE-score. Het bleek dat mishandeling en misbruik in het gezin van herkomst of familie vaak niet op zichzelf stonden maar gepaard gingen met verlies van een ouder, suïcide in de familie en verslavingsgedrag. Hoe hoger de ACE score, des te ernstiger de klachten en des te groter de kans dat iemand vroegtijdig kwam te overlijden. Het onderzoek toonde aan dat kindermishandeling en andere traumatische ervaringen tijdens de kindertijd in het gezin van herkomst of de familie van cruciaal belang zijn op het later welbevinden en leidden tot tal van gezondheidsklachten (zie o.a. Felitti, 2002).

Ook daarom loont het om eerder te interveniëren en nadelige effecten om te buigen. Meer en eerder werk maken dus van preventie van geweld bij kinderen en jongeren. De auteur presenteerde op 15 juni j.l. in Utrecht² haar onderzoek op een symposium

dat geheel gewijd was aan het verbeteren van de toekomstperspectieven van kinderen en jongeren die blootgesteld zijn aan geweld thuis en in hun directe leefomgeving.

NOTEN

- 1 Er werden acht verschillende categorieën traumatische ervaringen onderscheiden: herhaald fysiek geweld, herhaalde emotionele mishandeling, seksueel misbruik, opgroeien in een gezin met iemand in de gevangenis, partnergeweld waarbij de moeder werd geslagen, alcohol en drugsverslaving of een ouder met een chronische depressie, psychische stoornis of suïcidaal of verlies van een biologische ouder in de kindertijd. Op basis van de score op deze categorieën werd een zogenaamde ACE score berekend, een Adverse Childhood Experience. Eén op de twee had tenminste een ACE meegemaakt; één op de vier tenminste twee ACE en één op de zestien zelfs vier ACE.
- 2 Meer informatie over de conferentie *Children and youngsters exposed to violence* is te vinden op de website: <http://www.huiselijk-geweld.nl/nieuws/agenda/2012/conferentie-children-and-youngsters-exposed-to-violence>

LITERATUUR

Felitti, V. J. (2002). The relation between adverse childhood experiences and adult health: turning gold into lead. *The Permanente Journal*, 6(1), 44–47.